

Judikatūras krājums

ĢENERĀLADVOKĀTA MANUELA KAMPOSA SANČESA-BORDONAS [MANUEL CAMPOS
SÁNCHEZ-BORDONA]
SECINĀJUMI,
sniegti 2020. gada 17. septembrī¹

Lieta C-501/18

BT
pret
Balgarska Narodna Banka

(*Administrativen sad Sofia-grad* (Sofijas pilsētas Administratīvā tiesa, Bulgārija) lūgums sniegt
prejudiciālu nolēmumu)

Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu – Direktīva 94/19/EK – Noguldījumu garantiju sistēmas –
Nepieejama noguldījuma jēdziens – Izmaksājami noguldījumi – Noguldījumu nepieejamības
konstatēšana – Atmaksājami noguldījumi – Līguma noteikums, kas ir pretrunā Direktīvai 94/19 –
Savienības tiesību pārākuma princips – Regula (ES) Nr. 1093/2010 – Eiropas Banku iestāde –
Ieteikums par nepieciešamajiem pasākumiem, lai izpildītu Direktīvu 94/19 – Interpretācija un iespēja
atsaukties – Spēkā esamība

1. 2016. gadā persona, kuras naudas līdzekļi tika glabāti tās vārdā atvērtā norēķinu kontā *Korporativna Targovska Banka* (turpmāk tekstā – “*KTB banka*”), cēla prasību Bulgārijas tiesā², prasot, lai *Balgarska Narodna Banka* (Bulgārijas Centrālā banka; turpmāk tekstā – “*BNB*”) atlīdzinātu viņam zaudējumus, ko viņš cietis šī noguldījuma summas novēlotas atmaksāšanas dēļ.
2. Prasītājs minētajā lietā apgalvoja, ka *BNB* vajadzēja lemt par *KTB* bankā veikto noguldījumu nepieejamību Direktīvā 94/19/EK³ noteiktajā termiņā. To neizdarot, tā bija atbildīga par noguldījumu atmaksāšanas nokavējumu un tai bija jāmaksā nokavējuma procenti, kas bija uzkrājušies līdz brīdim, kad prasītājam tika atmaksāta noguldījuma summa.
3. Kompetentā tiesa iesniedza lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu, uz kuru tika atbildēts Tiesas 2018. gada 4. oktobra spriedumā *Kantarev*⁴.
4. Kamēr vēl nebija pasludināts spriedums *Kantarev*, cita Bulgārijas tiesa, *Administrativen sad Sofia-grad* (Sofijas pilsētas Administratīvā tiesa, Bulgārija) iesniedza lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu analogā tiesvedībā, kuras priekšmets arī bija prasījums par *BNB* mantisko atbildību, pamatojoties uz daļēji tādiem pašiem argumentiem.
5. Pēc sprieduma *Kantarev* pasludināšanas Tiesa par to informēja *Administrativen sad Sofia-grad* (Sofijas pilsētas Administratīvā tiesa), lai noskaidrotu, vai tā vēlas uzturēt savu lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu, un minētā tiesa to apstiprināja.

¹ Oriģinālvaloda – spāņu.

² *Administrativen sad Varna* (Varnas Administratīvā tiesa, Bulgārija).

³ Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva (1994. gada 30. maijs) par noguldījumu garantiju sistēmām (OV 1994, L 135, 5. lpp.).

⁴ Lieta C-571/16, turpmāk tekstā – “spriedums *Kantarev*”, EU:C:2018:807.

6. Atbilstoši Tiesas norādījumiem šie secinājumi attieksies tikai uz diviem no konkrētajā lietā uzdotajiem jautājumiem, kas spriedumā *Kantarev* vai nu netika aplūkoti, vai arī tika aplūkoti no cita skatpunkta: a) Direktīvas 94/19 1. panta 3. punkta i) apakšpunktā ietvertais jēdziens “izmaksājams noguldījums”, un b) Eiropas Banku iestādes (turpmāk tekstā – “EBI”) 2014. gada 17. oktobra Ieteikuma⁵ ietekme.

7. Tā kā es analizēšu tikai šos divus jautājumus, attiecīgos gadījumos, lai izklāstītu atbilstošos tiesību aktus, faktus, kas noteica *KTB* bankā noguldīto līdzekļu atmaksu, un manu vērtējumu par tiem, es atsaukšos uz spriedumu *Kantarev*.

I. Atbilstošās tiesību normas

A. Savienības tiesības

1. Direktīva 94/19, kas grozīta ar Direktīvu 2009/14⁶

8. Attiecībā uz atbilstošajiem šīs direktīvas apsvērumiem un pantiem es atsaukos uz sprieduma *Kantarev* 3.-6. punktu.

2. Regula (ES) Nr. 1093/2010⁷

9. Šīs regulas 27.–29. apsvērumā ir paredzēts:

“(27) Pareiza un pilnīga Savienības tiesību aktu piemērošana ir būtisks priekšnoteikums finanšu tirgu integritātes, pārredzamības, efektivitātes un pienācīgas darbības nodrošināšanai, finanšu sistēmas stabilitātei un vienlīdzīgiem konkurences apstākļiem finanšu iestādēm Savienībā. Tāpēc būtu jāizveido mehānisms, kas nodrošinātu iespēju iestādei rīkoties Savienības tiesību aktu nepiemērošanas vai neatbilstīgas piemērošanas gadījumos, kas ir to pārkāpums. Minētais mehānisms būtu jāpiemēro jomās, kurās Savienības tiesību akti nosaka skaidras un bezierunu saistības.

(28) Lai pienācīgi reaģētu uz gadījumiem, kad neprecīzi vai nepietiekami tiek piemēroti Savienības tiesību akti, būtu jāizmanto trīs posmu mehānisms. Pirmkārt, iestādei būtu jāpiešķir pilnvaras izmeklēt iespējamus gadījumus, kad valstu iestādes uzraudzības darbā neprecīzi vai nepietiekami piemēro Savienības tiesību aktos noteiktos pienākumus, un nobeigumā sagatavot ieteikumu. Otrkārt – ja valsts kompetentā iestāde neievēro ieteikumu, Komisijai, ņemot vērā iestādes ieteikumu, vajadzētu būt pilnvarotai nākt klajā ar oficiālu atzinumu, ar kuru lūdz kompetento iestādi veikt darbības, kas vajadzīgas, lai nodrošinātu atbilstību Savienības tiesību aktiem.

5 Ieteikums EBA/REC/2014/02 (2014. gada 17. oktobris) Bulgārijas Centrālajai bankai un Bulgārijas Noguldījumu garantiju fondam par pasākumiem, kas būtu jāveic, lai izpildītu Direktīvu 94/19 (*Bulgarian National Bank and Bulgarian Deposit Insurance Fund on action necessary to comply with Directive 94/19/EC*; turpmāk tekstā – “Ieteikums EBA/2014/02”).

6 Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva (2009. gada 11. marts), ar ko Direktīvu 94/19/EK par noguldījumu garantiju sistēmām groza attiecībā uz seguma līmeni un izmaksas aizkavējumu (OV 2009, L 68, 3. lpp.). Direktīva 94/19 vēlāk tika atcelta un aizstāta ar pārstrādātu versiju, kas stājās spēkā tikai no 2019. gada 4. jūlija (skat. 21. pantu Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvā 2014/49/ES (2014. gada 16. aprīlis) par noguldījumu garantiju sistēmām, OV 2014, L 173, 149. lpp.). Dažu pārstrādātās versijas noteikumu transponēšanas termiņš beidzās 2015. gada 3. jūlijā (Direktīvas 2014/49 20. pants). Brīdī, kuram ir nozīme šīs lietas izskatīšanā, bija piemērojama tikai Direktīva 94/19 (redakcijā ar grozījumiem, kas izdarīti ar Direktīvu 2009/14).

7 Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (2010. gada 24. novembris), ar ko izveido Eiropas Uzraudzības iestādi (Eiropas Banku iestādi), groza Lēmumu Nr. 716/2009/EK un atceļ Komisijas Lēmumu 2009/78/EK (OV 2010, L 331, 12. lpp.).

(29) Treškārt – lai atrisinātu ārkārtas gadījumus, kad iesaistītā kompetentā iestāde ilgstoši kavējas veikt pasākumus, iestādei būtu jāpiešķir pilnvaras kā galējo risinājumu izmantot iespēju pieņemt konkrētām finanšu iestādēm adresētus lēmumus. Šādas pilnvaras būtu jāizmanto tikai ārkārtas apstākļos, kad kompetenta iestāde neievēro tai adresēto oficiālo atzinumu un kad Savienības tiesību akti ir tieši piemērojami finanšu iestādēm atbilstīgi spēkā esošajām vai turpmākām Savienības regulām.”

10. Šīs regulas 1. panta 2. punktā ir noteikts:

“Iestāde rīkojas saskaņā ar pilnvarām, ko tai piešķir šī regula un Direktīva 2006/48/EK, Direktīva 2006/49/EK, Direktīva 2002/87/EK, Regula Nr. 1781/2006, Direktīva 94/19/EK un tiktāl, ciktāl minētie akti attiecas uz kredītiestādēm un finanšu iestādēm, un to uzraugošajām kompetentajām iestādēm, attiecīgās daļas Direktīvā 2005/60/EK, Direktīvā 2002/65/EK, Direktīvā 2007/64/EK un Direktīvā 2009/110/EK, tostarp visas direktīvas, regulas un lēmumi, kas pamatojas uz minētajiem aktiem, kā arī visi turpmāk pieņemtie juridiski saistošie Savienības akti, ar ko nosaka iestādes uzdevumus”.

11. Tās 4. panta 2. punkta iii) apakšpunktā “kompetentās iestādes” ir definētas šādi:

“attiecībā uz noguldījumu garantiju sistēmām – iestādes, kuras pārvalda noguldījumu garantiju sistēmas saskaņā ar Direktīvu 94/19/EK, vai gadījumā, ja noguldījumu garantiju sistēmas darbību nodrošina privāts uzņēmums, – valsts iestāde, kas uzrauga šādas sistēmas atbilstīgi minētajai direktīvai”.

12. Minētās regulas 16. pantā ir norādīts:

“1. Lai Eiropas Finanšu uzraudzības sistēmā ieviestu konsekventu, efektīvu un konstruktīvu uzraudzības praksi un nodrošinātu kopēju, vienveidīgu un konsekventu Savienības tiesību aktu piemērošanu, iestāde pieņem pamatnostādnes un ieteikumus, kas adresēti kompetentām iestādēm vai finanšu iestādēm.

[..]

3. Kompetentās iestādes un finanšu iestādes dara visu iespējamo, lai ievērotu šādas pamatnostādnes un ieteikumus.

Divu mēnešu laikā kopš pamatnostādņu vai ieteikumu izdošanas katra kompetentā iestāde apstiprina, vai tā ievēro vai paredz ievērot šīs pamatnostādnes un ieteikumus. Ja kompetentā iestāde neievēro vai neparedz ievērot attiecīgo pamatnostādni vai ieteikumu, tā par to paziņo iestādei, minot iemeslus.

Iestāde publisko informāciju par to, ka kāda kompetentā iestāde neievēro vai neparedz ievērot minēto pamatnostādni vai ieteikumu. Iestāde, katru gadījumu izvērtējot atsevišķi, var arī pieņemt lēmumu publiskot kompetentās iestādes norādītos iemeslus, kāpēc tā nav ievērojusi pamatnostādni vai ieteikumu. Pirms publiskošanas kompetentā iestāde saņem attiecīgu paziņojumu.

Ja to pieprasa pamatnostādne vai ieteikums, finanšu iestādes sniedz skaidru un sīki izstrādātu ziņojumu par to, vai tās ievēro pamatnostādni vai ieteikumu.

[..]”

13. Tās 17. pantā ir paredzēts:

“1. Ja kompetentā iestāde nav piemērojusi aktus, kas minēti 1. panta 2. punktā, vai ir piemērojusi tā, ka tiek pārkāpti Savienības tiesību akti, tostarp regulatīvi tehniskie standarti un īstenošanas tehniskie standarti, kas izstrādāti saskaņā ar 10. līdz 15. pantu, jo īpaši nenodrošinot to, ka finanšu iestāde ievēro minētajos aktos noteiktās prasības, iestāde rīkojas saskaņā ar šā panta 2., 3. un 6. punktā noteiktajām pilnvarām.

2. Pēc vienas vai vairāku kompetento iestāžu, Eiropas Parlamenta, Padomes, Komisijas vai Banku nozares ieinteresēto personu grupas pieprasījuma vai pēc savas iniciatīvas un pēc iesaistītās kompetentās iestādes informēšanas iestāde var izmeklēt iespējamus Savienības tiesību aktu pārkāpšanas vai nepiemērošanas gadījumus.

[..]

3. Ne vēlāk kā divu mēnešu laikā pēc izmeklēšanas sākšanas iestāde var sniegt iesaistītajai kompetentajai iestādei ieteikumu, norādot pasākumus, kas veicami, lai nodrošinātu atbilstību Savienības tiesību aktiem.

Desmit darbdienu laikā pēc ieteikuma saņemšanas kompetentā iestāde informē iestādi par pasākumiem, ko tā ir veikusi vai paredz veikt, lai nodrošinātu atbilstību Savienības tiesību aktiem.

4. Ja viena mēneša laikā pēc iestādes ieteikuma saņemšanas kompetentā iestāde nenodrošina atbilstību Savienības tiesību aktiem, Komisija, pamatojoties uz iestādes sniegto informāciju, vai pēc savas iniciatīvas sniedz oficiālu atzinumu, pieprasot kompetentajai iestādei veikt nepieciešamos pasākumus, lai nodrošinātu atbilstību Savienības tiesību aktiem. Komisija oficiālajā atzinumā ņem vērā iestādes ieteikumu.

Komisija sniedz šādu oficiālu atzinumu ne vēlāk kā trīs mēnešu laikā pēc ieteikuma pieņemšanas. Komisija var pagarināt šo termiņu par vienu mēnesi.

Iestāde un kompetentās iestādes sniedz Komisijai visu nepieciešamo informāciju.

5. Kompetentā iestāde desmit darbdienu laikā pēc 4. punktā minētā oficiālā atzinuma saņemšanas informē Komisiju un iestādi par pasākumiem, ko tā ir veikusi vai paredz veikt, lai izpildītu minēto oficiālo atzinumu.

6. Neskarot LESD 258. pantā noteiktās Komisijas pilnvaras, ja kompetentā iestāde noteiktajā termiņā nepilda 4. punktā minēto oficiālo atzinumu un ja savlaicīgi ir jānovērš šāda neizpilde, lai saglabātu vai atjaunotu neitrālus konkurences apstākļus tirgū vai nodrošinātu finanšu sistēmas pienācīgu darbību un integritāti, gadījumos, kad finanšu iestādēm ir tieši piemērojamas attiecīgās prasības saskaņā ar 1. panta 2. punktā minētajiem aktiem, iestāde var pieņemt atsevišķu finanšu iestādei adresētu lēmumu, pieprasot veikt nepieciešamos pasākumus, lai tā izpildītu pienākumus saskaņā ar Savienības tiesību aktiem, tostarp attiecībā uz jebkādas darbības pārtraukšanu.

Iestādes lēmums atbilst Komisijas oficiālajam atzinumam, kas izdots saskaņā ar 4. punktu.

7. Saskaņā ar 6. punktu pieņemtie lēmumi ir noteicošie attiecībā uz kompetento iestāžu iepriekš pieņemtiem lēmumiem par to pašu jautājumu.

Veicot pasākumus saistībā ar jautājumiem, uz kuriem attiecas saskaņā ar 4. punktu sniegts oficiāls atzinums vai saskaņā ar 6. punktu pieņemts lēmums, kompetentās iestādes ievēro attiecīgi vai nu šādu oficiālu atzinumu, vai lēmumu.

[..]”

14. Šīs regulas 26. panta 2. punktā ir noteikts:

“Regulas 16. pants par iestādes pilnvarām pieņemt pamatnostādnes un ieteikumus attiecas arī uz noguldījumu garantiju sistēmām.”

B. Valsts tiesības

15. Es atsaucos uz atbilstošo Bulgārijas tiesību aktu izklāstu sprieduma *Kantarev* 8.-25. punktā.

16. Es tikai uzsvēršu, ka *Zakon za garantirane na vlogovete v bankite* (Likums par bankas noguldījumu garantijām)⁸ 23. panta 1. un 5. punktam ir šāds saturs:

“1. Fonds atmaksā attiecīgās bankas parākus tās noguldītājiem līdz garantētajai summai, ja [BNB] ir atsaukusi komercbankas licenci.

[..]

5. Fonds uzsāk minēto summu atmaksu ne vēlāk kā 20 darba dienu laikā pēc datuma, kad [BNB] pieņēmusi 1. punktā norādīto lēmumu.”

II. Tiesvedība un prejudiciālie jautājumi

17. 2008., 2010. un 2011. gadā prasītāja BT un *KTB* banka noslēdza trīs līgumus par beztermiņa noguldījumiem euro un Bulgārijas levās (BGN), kurus garantē Banku noguldījumu garantiju fonds (turpmāk tekstā – “Fonds”) līdz 196 000 BGN vienai personai.

18. *KTB* bankas situācija 2014. gadā un valsts iestāžu darbība spriedumā *Kantarev* (27. un 28. punkts) bija izklāstītas šādi:

“Tā kā pēc bankā esošo noguldījumu masveida izņemšanas *KTB* bankai iestājas likviditātes krīze, tās pārstāvji 2014. gada 20. jūnijā lūdza *BNB*, lai tā pakļautu šo kredītiestādi īpašai uzraudzībai. Viņi arī informēja *BNB* par minētās iestādes maksājumu un visu bankas darījumu pārtraukšanu. Ar tās pašas dienas *BNB* valdes lēmumu *KTB* tika noteikta īpaša uzraudzība uz trim mēnešiem. Šīs kredītiestādes saistību izpilde tika pārtraukta, un tās darbība tika ierobežota. Tika iecelti administratori, un *BNB* uzlika ārējam revidentam veikt minētās iestādes aktīvu un parādu novērtējumu.

[..] No šī novērtējuma izrietēja, ka *KTB* bankas finanšu rezultāts bija negatīvs un ka tā neatbilda Savienības tiesiskajā regulējumā paredzētajām prasībām attiecībā uz pašu kapitālu. Tādēļ *BNB* ar 2014. gada 6. novembra lēmumu, pirmkārt, atsauca *KTB* bankas licenci, otrkārt, nolēma, ka bija jāveic pasākumi, lai uzsāktu tās maksātspējas procesu, un, treškārt, nolēma, ka par to bija jāinformē Fonds”.

19. Ar *BNB* valdes 2014. gada 30. jūnija lēmumu, sākot ar 2014. gada 1. jūliju, procentu likmes attiecībā uz *KTB* bankā veiktajiem noguldījumiem tika samazinātas līdz vidējam tirgus līmenim un tika paredzēta standarta procentu likmju skala⁹.

⁸ Šis likums, kas ir publicēts 1998. gada 29. aprīļa *DV* Nr. 49, nosaka Banku noguldījumu garantijas fonda izveidošanu, uzdevumus un darbību. 2009. gada papildu noteikumu 1a. punktā (2009. gada 12. jūnija *DV* Nr. 44) ir norādīts, ka ar šo likumu tiek transponēti Direktīvas 94/19 un Direktīvas 2009/14 noteikumi.

⁹ Procentu likmes prasītājas noguldījumiem par laikposmu līdz 2014. gada 6. novembrim tika aprēķinātas saskaņā ar šo lēmumu. Ir uzskatāms, ka šis procentu likmes atbilst procentu likmēm, par kurām ir notikusi līgumiska vienošanās.

20. 2014. gada 1. augustā Eiropas Komisija Bulgārijas finanšu ministram nosūtīja oficiāla paziņojuma vēstuli, piemērojot procedūru saskaņā ar LESD 258. pantu, nepareizas Direktīvas 94/19 transponēšanas un LESD 63. panta pārkāpuma dēļ¹⁰.

21. Ar 2014. gada 16. septembra lēmumu *BNB* valde pagarināja uzraudzības pasākumus līdz 2014. gada 20. novembrim.

22. 2014. gada 17. oktobrī EBI saskaņā ar Regulas Nr. 1093/2010 17. panta 3. punktu pieņēma Ieteikumu EBA/2014/02, kas bija adresēts *BNB* un Fondam. Tajā bija norādīts, ka *BNB* bija pārkāpusi Savienības tiesības, nedarot visu nepieciešamo, lai konstatētu noguldījumu nepieejamību atbilstoši Direktīvas 94/19 1. panta 3. punkta i) apakšpunktam, nolemjot apturēt visu saistību izpildi un neļaujot noguldītājiem piekļūt garantētajiem noguldījumiem.

23. Saskaņā ar šī ieteikuma 27. apsvērumu *BNB* 2014. gada 20. jūnija lēmums par īpašas uzraudzības noteikšanu pār *KTB* banku un visu bankas saistību izpildes apturēšanu ir līdzvērtīgs noguldījumu nepieejamības konstatēšanai Direktīvas 94/19 1. panta 3. punkta i) apakšpunkta izpratnē, un tādējādi Fondam bija pienākums izmaksāt garantētās nepieejamo noguldījumu summas.

24. Noguldījumu atmaksāšana prasītājam notika līdzīgā veidā, kāds ir minēts spriedumā *Kantarev*¹¹, bet atbilstoši iesniedzējtiesas sniegtajai informācijai prasītāja saņēma no Fonda savu garantēto *KTB* bankā veikto noguldījumu atmaksu 196 000 BGN apmērā kopā ar procentiem par laikposmu no 2014. gada 30. jūnija līdz 6. novembrim. Pārējie tās turētie noguldījumi 44 070 BGN (apmēram 22 500 EUR) apmērā tika iekļauti atzīto kreditoru prasījumu sarakstā atbilstoši maksātnespējas procedūrai, ievērojot kārtību, kāda ir paredzēta piemērojamajos Bulgārijas tiesību aktos.

25. 2015. gada 7. martā *Sofijski apelativen sad* (Sofijas apelācijas tiesa) kā *KTB* bankas maksātnespējas sākšanās dienu noteica 2014. gada 20. jūniju, jo šajā brīdī *KTB* bankas pašu kapitāls kļuva negatīvs.

26. Eiropas Komisijas pret Bulgāriju uzsāktā pienākumu neizpildes procedūra tika izbeigta 2015. gada 10. decembrī.

27. BT cēla iesniedzējtiesā prasību¹² atlīdzināt zaudējumus, kas tieši vai netieši izriet no *BNB* darbības un bezdarbības, ar kurām, pēc prasītājas domām, ir pārkāptas Savienības tiesības, saistībā ar *KTB* bankas iejaukšanās pasākumiem.

28. Prasībā ir ietverti divi prasījumi:

— pirmkārt, samaksāt attiecībā uz garantētajiem prasītājas noguldījumiem *KTB* bankā likumiskos procentus par periodu no 2014. gada 30. jūnija līdz 4. decembrim 8 627,96 BGN (apmēram 4 400 EUR) apmērā. Šī prasījuma pamatojumam prasītāja apgalvo, ka *BNB* kā kompetentā iestāde nekonstatēja noguldījumu nepieejamību no 2014. gada 30. jūnija, līdz ar to pārkāpjot Direktīvu 94/19, un prettiesiski aizkavēja to atmaksu līdz 2014. gada 4. decembrim;

¹⁰ Pienākumu neizpildes procedūra Nr. 2014/2240. Skat. Komisijas 2014. gada 25. septembra paziņojumu (*Bulgaria must allow bank customers to access their money*): https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/IP_14_1041.

¹¹ Saskaņā ar tā 30. punktu "2014. gada 4. decembrī kāda Bulgārijas kredītiestāde, kurai Fonds bija uzticējis atmaksāt *KTB* bankas rīcībā esošos noguldījumus, izmaksāja *N. Kantarev* naudas summu 86 973,81 Bulgārijas levu (BGN) (aptuveni 44 465 EUR), ieskaitot procentus, kas bija maksājami pēc stāvokļa 2014. gada 6. novembrī, t.i., *KTB* bankas licences atsaukšanas datumā, proti, 2 673,81 BGN. Šajā ziņā līdz 2014. gada 1. jūlijam prasītāja pamatlietā noguldījumam piemērojamā procentu likme bija atbilstoša līguma noteikumiem, savukārt no šī datuma līdz 2014. gada 6. novembrim piemērojamā procentu likme tika noteikta ar *BNB* valdes 2014. gada 30. jūnija lēmumu, ar kuru tika samazināta *KTB* bankas esošajiem noguldījumiem piemērojamā izmaksājamo procentu likme".

¹² Prasība tika celta atbilstoši Bulgārijas tiesību aktiem par administratīvo atbildību.

— otrkārt, samaksāt 44 070 BGN (apmēram 22 500 EUR), kas ir *KTB* bankā veikto noguldījumu summa, kas pārsniedza garantēto minimumu. *BNB* darbība esot paātrinājusi *KTB* bankas maksātspēju, un iespējas atgūt šo summu valsts maksātspējas procesā esot minimālas, kas nozīmējot Eiropas Savienības Pamattiesību hartas 17. un 52. panta pārkāpumu.

29. Lai lemtu par šiem prasījumiem, *Administrativen sad Sofia-grad* (Sofijas pilsētas Administratīvā tiesa) ir iesniegusi Tiesai lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu, kas ietver vairākus jautājumus, no kuriem es minēšu tikai tos jautājumus, uz kuriem attieksies mana analīze:

“[..]

2) Vai no [...] Regulas (ES) Nr. 1093/2010 [...] 27. apsvēruma izriet, ka pamatojoties uz šīs regulas 17. panta 3. punktu pieņemts ieteikums, kurā ir ticis konstatēts dalībvalsts centrālās bankas izdarīts Savienības tiesību pārkāpums saistībā ar termiņiem garantēto noguldījumu atmaksai attiecīgās kredītiestādēs noguldītājiem, tādus apstākļos, kādi tie ir pamatlietā:

- šīs kredītiestādes noguldītājiem piešķir tiesības valsts tiesā atsaukties uz ieteikumu, lai pamatotu prasību par zaudējumu atlīdzību saistībā ar šo pašu Savienības tiesību pārkāpumu, ja tiek ņemtas vērā Eiropas Banku iestādes tiesās pilnvaras konstatēt Savienības tiesību pārkāpumus un ja ņem vērā, ka noguldītāji nav un nevar būt ieteikuma adresāti un ka ieteikums tiem nerada tiešas juridiskas sekas;
- ir spēkā, ņemot vērā nosacījumu, ka pārkāptajā tiesību normā ir jābūt paredzētam skaidram un beznosacījuma pienākumam, ja ņem vērā, ka Direktīvas 94/19/EK [...] 1. panta 3. punkta i) apakšpunktā, to interpretējot kopsakarā ar šīs direktīvas 12. un 13. apsvērumu, nav ietverti visi elementi, kas ir nepieciešami, lai radītu skaidru un beznosacījuma pienākumu dalībvalstīm, un noguldītājiem netiek piešķirtas tiešas tiesības, kā arī ņemot vērā to, ka šajā direktīvā ir paredzēta tikai minimāla saskaņošana, nesniedzot elementus, uz kuru pamata būtu konstatējama noguldījumu nepieejamība, un ka ieteikums nav ticis pamatots ar citām skaidrām un beznosacījuma Savienības tiesību normām saistībā ar šiem elementiem, tostarp saistībā ar likviditātes nepietiekamības novērtējumu un atmaksāšanas izredžu neesamību un saistībā ar esošo pienākumu piemērot savlaicīgas intervences pasākumus un nodrošināt kredītiestādes darbības turpināšanu;
- ņemot vērā noguldījumu garantiju priekšmetu un Eiropas Banku iestādes pilnvaras saskaņā ar Regulas (ES) Nr. 1093/2010 26. panta 2. punktu pieņemt ieteikumus attiecībā uz noguldījumu garantiju sistēmām, ir spēkā attiecībā uz valsts centrālo banku, kurai nav nekāda sakara ar valsts noguldījumu garantiju sistēmu un kura nav kompetentā iestāde atbilstoši šīs regulas 4. panta 2. punkta iii) apakšpunktam?

[..]

4) Vai no Direktīvas 94/19 10. panta 1. punkta, lasot to kopā ar 1. panta 3) punkta i) apakšpunktu un 7. panta 6. punktu, interpretācijas un juridiskajiem apsvērumiem Tiesas 2016. gada 21. decembra spriedumā *Vervloet u.c.* (C-76/15, EU:C:2016:975, 82.-84. punkts) izriet, ka direktīvas tiesību normu piemērošanas jomā ietilpst noguldītāji:

- kuru noguldījumi periodā no kredītiestādes maksājumu pārtraukšanas līdz tās bankas licences atsaukšanai nebija izmaksājami, pamatojoties uz līgumiem un tiesību aktiem, un attiecīgais noguldītājs tostarp nebija norādījis, ka viņš vēlas atmaksu,

- kuri ir piekrituši līguma noteikumam, atbilstoši kuram ir paredzēta noguldījumu izmaksa garantētajā apmērā saskaņā ar dalībvalsts tiesībās paredzēto procedūru, konkrēti, pēc kredītiestādes, kura pārvalda noguldījumus, licences atsaukšanas, un šis priekšnoteikums ir izpildīts; un
- minētajam noguldījumu līguma noteikumam saskaņā ar dalībvalsts tiesībām ir likuma spēks starp līgumslēdzējām pusēm?

Vai no šīs direktīvas vai citām Savienības tiesību normām izriet, ka valsts tiesai nav jāņem vērā šāds noguldījumu līguma noteikums un nav jāizskata noguldītāja prasība par procentu izmaksu saistībā ar termiņā nenotikušu šajos līgumos paredzēto noguldījumu atmaksu garantētajā apmērā, piemērojot nosacījumus, kas ir izvirzīti attiecībā uz ārpuslīgumisko atbildību par kaitējumu, kas ir ticis nodarīts ar Savienības tiesību pārkāpumu, un pamatojoties uz Direktīvas 94/19 7. panta 6. punktu?”

III. Tiesvedība Tiesā

30. Lūgums sniegt prejudiciālo nolēmumu tika reģistrēts Tiesā 2018. gada 6. augustā.

31. Rakstveida apsvērumus ir iesniegušas *BNB* un Komisija, un tiesas sēdes rikošana netika atzīta par vajadzīgu.

32. Uz Tiesas jautājumu, kas uzdots sakarā ar sprieduma *Kantarev* pasludināšanu, iesniedzējtiesa 2018. gada 9. novembrī norādīja, ka uztur savu lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu, jo tai joprojām pastāv šaubas tostarp par pienākumu ņemt vērā Ieteikumu EBA/2014/02.

IV. Vērtējums

A. Noguldījumu nepieejamība, atmaksājamo noguldījumu noteikšana un noguldījumu izmaksāšana (ceturtais prejudiciālais jautājums)

33. Iesniedzējtiesa būtībā vēlas uzzināt, vai Direktīvā 94/19 (tās 1. panta 3. punkta i) apakšpunkts saistībā ar tās 7. panta 6. punktu un 10. pantu) noteiktā garantija attiecas uz noguldītājiem:

- kuru noguldījumi laikposmā no kredītiestādes maksājumu pārtraukšanas līdz tās bankas darbības licences atsaukšanai nebija izmaksājami, pamatojoties uz līgumiem un tiesību aktiem, un noguldītājs nebija pieprasījis to atmaksu;
- kuri ir piekrituši līguma noteikumam, kuram ir likuma spēks attiecībā uz līgumslēdzējām pusēm un kurā ir paredzēta noguldījumu atmaksu garantētajā apmērā saskaņā ar dalībvalsts tiesībām, konkrēti, pēc kredītiestādes, kura pārvalda noguldījumus, licences atsaukšanas.

34. Apstiprinošas atbildes gadījumā iesniedzējtiesa jautā, vai tā drīkst nepiemērot šādu līguma noteikumu, izskatot prasību par zaudējumu atlīdzību, kas radušies noguldījumu garantētās summas novēlotas atmaksas dēļ Direktīvas 94/19 izpratnē.

35. Spriedums *Kantarev* bija tikai par prasījumu par zaudējumu atlīdzināšanu, kas bija nodarīti personai, kuras noguldījumi *KTB* bankā neapšaubāmi bija izmaksājami (izpildāmi) jau noguldījumu nepieejamības konstatēšanas brīdī. Lietā, kas šobrīd tiek izskatīta, savukārt jautājums ir par to, vai tās pašas Direktīvas 94/19 normas aizsargā arī noguldītāju, kura noguldījumi *KTB* bankā nebija izmaksājami tajā brīdī.

36. Noguldījumu garantiju mehānisma, kas ir izveidots ar Direktīvu 94/19, detalizēta analīze, manuprāt, ļauj izskaidrot un pienācīgi piemērot judikatūru *Kantarev*.

37. Valsts noguldījumu garantiju sistēmu (turpmāk tekstā – “NGS”) iesaistīšanās notiek, izmantojot procedūru, kuras būtiskos elementus nosaka Direktīva 94/19. Tās mērķis ir divkāršs: aizsargāt noguldītājus¹³ un nodrošināt banku sistēmas stabilitāti¹⁴.

38. Procedūra banku noguldījumu garantijas īstenošanai ir labāk izprotama, ja to sadala trīs posmos:

- sākumposms, lai konstatētu bankas noguldījumu nepieejamību, un tas ir valsts kompetentās iestādes uzdevums;
- starpposms, kurā nosaka, kurus noguldījumus NGS ir jāatmaksā;
- nobeiguma posms, kurā NGS atmaksā garantētos noguldījumus to turētājiem.

1. Sākumposms

39. Valsts kompetentajai iestādei ir jāizlemj, vai kredītiestādē veiktie noguldījumi ir vai nav pieejami. Lai pieņemtu šo lēmumu, Direktīvas 94/19 1. panta 3. punkta i) apakšpunktā ir prasīts:

- lai noguldījumi “ir izmaksājami[i], bet [...] kredītiestāde nav [tos] izmaksājusi atbilstīgi normatīvajos aktos un līgumos paredzētajiem nosacījumiem, kas attiecas uz šo noguldījumu”¹⁵;
- lai valsts kompetentā iestāde konstatētu, ka “pēc [tās] ieskatiem – [...] kredītiestāde ar tās finansiāliem apstākļiem tieši saistītu iemeslu dēļ [...] nespēj atmaksāt noguldījumu un ka pašlaik tai nav izredžu to izdarīt”.

40. Termins, kurā kompetentajai valsts iestādei ir jāpieņem šis sākotnējais lēmums, ir ļoti īss: “ne vēlāk kā piecas darbdienu pēc tam, kad pirmo reizi pārliecinājušās par to, ka kredītiestāde nav izmaksājusi [atmaksājusi] noguldījumus, kas ir izmaksājami”.

13 Secinājumu lietā *Anisimoviené* u.c. (C-688/15 un C-109/16, EU:C:2017:475) 85. punktā es uzskatīju, ka “izskatot Direktīvā 94/19 lietoto “noguldījuma” jēdzienu, risinājums ir rodams atmaksāšanas pienākumā. Tas ir noguldījuma līguma pamatā – viens saņem viņam nepiederošu lietu, uzņemoties pienākumu to uzglabāt un atdot. Turklāt nevar aizmirst, ka ar Direktīvu 94/19 būtībā ir mēģināts aizsargāt noguldītājus no maksātnespējīgas kredītiestādes slēgšanas. Tāpēc runa ir par to, lai noguldītājiem vispirms tiktu nodrošināts, ka šis maksātnespējas dēļ nebūtu neiespējams atmaksāt viņu līdzekļus (vismaz līdz noteiktai robežvērtībai), kurus kredītiestāde bija likumīgi apņēmusies atdot”.

14 Spriedumi, 2018. gada 22. marts, *Anisimoviené* u.c. (C-688/15 un C-109/16, EU:C:2018:209, 83. punkts), un *Kantarev* (56. punkts): Direktīvas “mērķis [...] ir [...] novēr[st] banku noguldījumu masveida izņemšanu ne tikai no kredītiestādēm, kas ir nonākušas grūtībās, bet arī no stabilām iestādēm pēc tam, kad sabiedrība ir zaudējusi uzticību šīs [banku] sistēmas stabilitātei”.

15 Šīs normas valodu versijās ir atšķirība niansē. No tām, kuras es esmu apskatījis, spāņu valodas versijā ir izmantota frāze “depósito que haya vencido y sea pagadero” tādā pašā nozīmē kā angļu valodas versijā (“deposit that is due and payable”), itāļu valodas versijā (“deposito dovuto e pagabile”) un vācu valodas versijā (“eine Einlage, die [...] zwar fällig und von einem Kreditinstitut zu zahlen ist”). Franču un portugāļu valodas versijās drīzāk ir atsauce uz izpildāmību (attiecīgi “dépôt qui est échu et exigible”, “depósito que, tendo-se vencido e sendo exigível”).

41. Spriedumā *Kantarev* ir izskaidroti vairāki sākumposma regulējuma elementi, kuri ir jāatgādina:

- Direktīvas 94/19 1. panta 3. punkta i) apakšpunkts piešķir tiesības privātpersonām¹⁶ un tam ir tieša iedarbība, neraugoties uz to, ka tas atstāj dalībvalstīm zināmu rīcības brīvību noteikt kompetento iestādi, kurai jāveic noguldījumu nepieejamības konstatējums un jāizvērtē attiecīgās kredītiestādes finanšu situācija¹⁷;
- kompetentajai iestādei ir jākonstatē noguldījumu nepieejamība pēc iespējas ātrāk un ne vēlāk kā piecas darbdienu pēc tam, kad tā pirmo reizi pārliecinājusies par to, ka kredītiestāde nav atmaksājusi noguldījumus, kas ir izmaksājami. Šis pienākums ir beznosacījuma un pietiekami precīzs¹⁸;
- noguldījumu nepieejamība ir jākonstatē ar valsts kompetentās iestādes tiešu aktu un tā nevar tikt secināta no citiem valsts iestāžu aktiem¹⁹;
- piecu dienu termiņš²⁰ noguldījumu nepieejamības konstatēšanai ir obligāts, un no tā nav paredzētas atkāpes tādējādi, ka valsts [kompetentajai] iestādei arī nav tiesības tās noteikt²¹;
- uz lēmumu par noguldījumu nepieejamības konstatēšanu attiecas tikai Direktīvas 94/19 1. panta 3. punkta i) apakšpunkta pirmajā daļā paredzētie nosacījumi (“nepieciešams un pietiekams”)²². Tādēļ tas nav atkarīgs no attiecīgās kredītiestādes maksātspējas vai tās bankas licences atsaukšanas²³.

42. Spriedumā *Kantarev* tomēr netika aplūkots jautājums, kādu šajā lietā uzdod iesniedzējtiesa: vai “nepieejama noguldījuma” definīcijā ietilpst noguldījums, kas saskaņā ar līguma noteikumu nav izmaksājams, jo līgumā ir atsauce uz valsts likumu, saskaņā ar kuru tas būs izpildāms tikai gadījumā, ja tiks atsaukta bankas licence.

43. Manuprāt, šāds noguldījums nav uzskatāms par “nepieejamu noguldījumu” šajā pirmajā procedūras posmā. Kompetentā valsts iestāde nevar uzskatīt par nepieejamu noguldījumu, kas nav izmaksājams atbilstīgi normatīvajos aktos un līgumos paredzētajiem nosacījumiem, kas ir piemērojami saskaņā ar valsts tiesībām.

44. Lai izlemtu, kad noguldījums ir izmaksājams, būtiskas ir vispirms līgumiskās attiecības starp finanšu iestādi un tās klientu. Ja abi ir vienojušies, ka finanšu iestādei nav pienākuma atmaksāt klientam tā noguldījuma summu līdz noteiktam brīdim, nevar runāt par izmaksājamību, ja šis brīdis vēl nav pienācis.

16 Tiesa uzskata, ka šī norma “ir Savienības tiesību norma, kuras mērķis ir piešķirt privātpersonām tiesības”, jo “[tās] mērķis tostarp ir noguldītāju aizsardzība”. Turklāt “noguldījumu nepieejamības konstatējums tieši ietekmē noguldītāja tiesisko stāvokli, jo līdz ar šo konstatējumu tiek aizsākta noguldījumu garantijas sistēmas darbība un tāpat arī noguldītāju atlīdzināšana” (spriedums *Kantarev*, 102.–104. punkts).

17 Saskaņā ar sprieduma *Kantarev* 59. punktu: “Ir taisnība, ka, ņemot vērā Direktīvas 94/19 1. panta 3. punkta i) apakšpunkta formulējumu un it īpaši faktu, ka šajā tiesību normā ir precizēts, ka kompetentajai iestādei ir jākonstatē noguldījumu nepieejamība, ja “pēc [tās] ieskatiem” šim nolūkam nepieciešamie nosacījumi ir izpildīti, šai iestādei ir zināma novērtējuma brīvība. Tomēr šāda novērtējuma brīvība attiecas uz šajā tiesību normā paredzēto nosacījumu vērtējumu, nevis uz šiem nosacījumiem pašiem par sevi, nedz arī attiecībā uz brīdi, kad ir veicams šāds konstatējums”.

18 Turpat, 99. un 100. punkts.

19 Tādiem kā, piemēram, *BNB* lēmums par *KTB* bankas pakļaušanu īpaši uzraudzībai laika posmā pēc tās maksātspējas problēmu rašanās (spriedums *Kantarev*, 78. punkts).

20 Šī termiņa īsums ir būtisks, lai aizsargātu noguldītājus un saglabātu finanšu sistēmas stabilitāti. Direktīvā 2009/14 tas tika samazināts no 21 uz 5 dienām.

21 Spriedums *Kantarev*, 60. un 61. punkts.

22 Turpat, 49. un 50. punkts.

23 Turpat, 52. punkts.

45. Tādēļ šāds noguldījums pats par sevi nevar radīt kredītiestādei “finansiālus apstākļus”, kas ir minēti Direktīvas 94/19 1. panta 3. punkta i) apakšpunktā un kas nosaka tās neiespējamību atmaksāt noguldījumus.

46. Tomēr papildus noguldījumiem, kas noteiktā brīdī vēl nav izmaksājami, kredītiestādei būs daudz noguldījumu, uz kuriem savukārt ir attiecināms šis statuss. Šādā gadījumā “pietiek ar konstatējumu, ka šī kredītiestāde nav atmaksājusi *dažus* noguldījumus un ka Direktīvas 94/19 1. panta 3. punkta i) apakšpunkta nosacījumi ir izpildīti, lai varētu tikt pasludināta *visu* šīs iestādes rīcībā esošo noguldījumu nepieejamība”²⁴.

47. Rezumējot, nepieejamības konstatējumam “ir saikne ar kredītiestādes objektīvo finanšu situāciju un tas vispārīgā veidā attiecas uz visiem kredītiestādes rīcībā esošiem noguldījumiem kopā, nevis uz katru no tās rīcībā esošajiem noguldījumiem”²⁵.

2. Starpposms

48. Otrajā procedūras posmā kompetentajai valsts iestādei ir jāizlemj, kurus noguldījumus NGS ir jāatmaksā²⁶.

49. Direktīvā 94/19 šajā ziņā ir noteikts:

- ka ir izslēgti (t.i., netiek atmaksāti) noguldījumi, ko citas kredītiestādes noguldījušas savā vārdā un uz sava rēķina, finanšu iestāžu pašu kapitāls un noguldījumi, kas rodas no darījumiem, kuru sakarā ir pieņemts notiesājošs spriedums krimināllietā par nelikumīgi iegūtu līdzekļu legalizēšanu (2. pants);
- ka dalībvalstis var neattiecināt garantiju uz dažu kategoriju noguldītājiem vai noguldījumiem, vai arī tiem piešķirt zemāku garantiju līmeni (7. panta 2. punkts). Tas ir īstenojams saskaņā ar Direktīvas 94/19 I pielikumā noteikto sarakstu²⁷. Nav informācijas, ka Bulgārija būtu izmantojusi šo iespēju.

50. NGS ir pienākums atmaksāt (loģiski – garantētajā apjomā) visus noguldījumus bankā, attiecībā uz kuru ir konstatēta nepieejamība, izņemot tos noguldījumus, uz kuriem attiecas kāds no izslēgšanas pamatiem. No tā izriet vairākas sekas šai tiesvedībai.

51. Pirmkārt, kā es jau minēju, konstatēšana, ka atmaksāšana ir neiespējama, ir atkarīga *tikai* no Direktīvas 94/19 1. panta 3. punkta i) apakšpunktā paredzētajām prasībām. Ne šis, ne kāds cits no tās noteikumiem neļauj pakļaut to papildu nosacījumiem vai atšķirīgiem nosacījumiem.

52. Spriedumā *Kantarev* Tiesa ir nospriedusi, ka noguldījumu nepieejamības konstatējums nevar tikt pakārtots nosacījumam par iepriekš veiktu naudas līdzekļu izmaksas pieprasījumu, kas nav ticis apmierināts (81. punkts), par kredītiestādes maksātnespēju vai tās bankas licences atsaukšanu (51. punkts) vai par iepriekšēju pakļaušanu īpaši banku iestāžu uzraudzībai (60. punkts).

24 Turpat, 82. punkts. Mans izcēlums.

25 Turpat, 82. punkts.

26 Par grūtībām, ko šis posms rada dažādās dalībvalstīs, skat. EBI veikto analīzi, *Opinion of the European Banking Authority on the eligibility of deposits, coverage level and cooperation between deposit guarantee schemes*, 2019. gada 8. augusts.

27 Ieskaitot daudzus ieguldījumus, kas ir paredzēti Direktīvas 94/19 I pielikumā, ar Direktīvas 2014/49 (kura šajā lietā nav piemērojama *ratione temporis*) 5. panta 1. punktu ir paplašināts to noguldījumu saraksts, uz kuriem neattiecas NGS veicamā atmaksa: ieguldījumu uzņēmumu noguldījumi; noguldījumi, kuru turētājs nav identificēts; apdrošināšanas un pārāpdrošināšanas uzņēmumu noguldījumi; kolektīvo ieguldījumu uzņēmumu noguldījumi; pensiju fondu vai atvaļināšanas fondu noguldījumi; valsts pārvaldes iestāžu noguldījumi; kredītiestādes emitēti parāda vērtspapīri, kā arī saistības, ko rada tās pārvedu vekseli un vekseli.

53. Ar valsts tiesisko regulējumu, kurā būtu noteiktas šādas vai citas prasības, kas nav paredzētas Direktīvas 94/19 1. panta 3. punkta i) apakšpunktā, tiktu pārkāpta šī tiesību norma, kā arī Direktīvas 94/19 10. panta 1. punkts.

54. Otrkārt, nepieejamību konstatē kompetentā iestāde pēc tam, kad tā ir izvērtējusi kredītiestādes grūtības atmaksāt noguldījumus tās finanšu situācijas dēļ. Lai gan, kā arī jau esmu norādījis, nebūtu loģiski, ka šī lēmuma pieņemšanā pašus par sevi ņemtu vērā noguldījumus, kurus ir pienākums atmaksāt nākotnē, kompetentās iestādes novērtējums, kad tas ir pārveidots lēmuma formā, attiecas uz visiem šīs iestādes rīcībā esošajiem noguldījumiem²⁸.

55. Tādējādi no šī brīža vispārējs noteikums ir *visu* finanšu iestādes noguldījumu atmaksāšana, neatkarīgi no tā, vai tie ir izmaksājami (izņemot tos, kas ir noteikti Direktīvas 94/19 2. pantā ietvertajā izsmeļošajā sarakstā).

56. Citiem vārdiem sakot, atmaksājami ir gan izmaksājami noguldījumi, gan vēl neizmaksājami, ja kredītiestāde ir nonākusi objektīva finanšu trūkuma situācijā, lai izpildītu savas atmaksas saistības. Šī situācija ietekmē gan tās iepriekšējās, gan tagadējās saistības (izmaksājami noguldījumi), gan nākotnes saistības (vēl neizmaksājami noguldījumi).

57. Tādēļ starpposmā kompetentajai iestādei ir jāidentificē visi iestādes noguldījumi, lai NGS attiecīgā gadījumā vēlāk tos atmaksātu. Šī Direktīvas 94/19 1. panta 3. punkta i) apakšpunkta un 10. panta 1. punkta interpretācija visvairāk atbilst Direktīvas 94/19 mērķiem (noguldītāju aizsardzība un finanšu sistēmas stabilitātes nodrošināšana).

58. Ja kredītiestādes, uz kuru attiecas NGS, neizmaksājami noguldījumi nebūtu atmaksājami šajā brīdī garantiju sistēmas ietvaros, noguldītāji būtu pakļauti riskam, ka tie nākotnē nevarētu atgūt savus uzkrājumus grūtībās nonākušās kredītiestādes sanācijas un likvidācijas procesos. Finanšu sistēmas stabilitāti mazinātu arī klientu neuzticēšanās viņu vidēja termiņa un ilgtermiņa noguldījumu drošībai.

3. Nobeiguma posms

59. Šajā posmā NGS atmaksā vai izmaksā noguldījumus. Saskaņā ar Direktīvas 94/19 7. panta 1a. punkta pirmo daļu dalībvalstis garantē atmaksu [līdz] 100 000 EUR.

60. Atmaksa ir jāveic īsā termiņā (20 dienas)²⁹, lai noguldītājiem netiktu liegti viņu uzkrājumi, un tādējādi viņi nenonāktu situācijā, kurā nevar apmierināt savas ikdienas vajadzības. Banku sistēmas stabilitāte arī prasa, lai atmaksāšana notiktu ātri³⁰.

28 Spriedums *Kantarev*, 82. punkts.

29 Saskaņā ar Direktīvas 94/19 10. panta 1. punktu pienācīgi pamatotus noguldītāju prasījumus saistībā ar nepieejamiem noguldījumiem NGS ir jāspēj izmaksāt 20 darbdienu laikā pēc dienas, kad kompetentās iestādes pieņem lēmumu par nepieejamību. Galēja izņēmuma apstākļos NGS var vērsties kompetentās iestādēs, lai pagarinātu termiņu, šim pagarinājumam nepārsniedzot 10 darbdienu.

30 Sprieduma *Kantarev* 58. punkts: šī termiņa mērķis ir, "lai kādas vienas kredītiestādes finansiālās grūtības, pat ja tās ir īslaicīgas, neizraisītu noguldījumu masveida izņemšanu un lai šīs grūtības neizplatītos arī uz atlikušo banku sistēmas daļu".

61. Fakts, ka NGS atmaksā noguldījumus, nav saistīts ar kredītiestādes iespējamām sanācības un likvidācijas procedūrām, jo tikai šādā veidā tas būtu īstenojams nekavējoties, 20 dienu laikā no brīža, kad ir konstatēta nepieejamība³¹. Šaubas, kas varētu rasties šajā ziņā Direktīvas 2009/14 12. apsvēruma dēļ³², Tiesa ir izklidējusi tādējādi, ka šīs procedūras neietekmē nedz noguldījumu nepieejamības konstatējumu, nedz arī to atmaksāšanu³³.

62. Noguldījumu atmaksāšanu nevar pakārtot arī tam, ka ir pastāvējis iepriekšējs neveiksmīgs noguldītāja prasījums³⁴. Direktīvas 94/19 10. panta 3. punktā ir precizēts, ka NGS nevar atsaukties uz 20 dienu atmaksas termiņu, lai atteiktu garantēto summu noguldītājam, kas nav varējis savlaicīgi iesniegt savu prasījumu par garantētās summas atmaksu.

63. Ja NGS neievēro 20 dienu termiņu garantēto noguldījumu atmaksāšanai, noguldītāji var prasīt arī attiecīgo procentu samaksu³⁵.

4. Garantijas saistībā ar vēršanos tiesā un Savienības tiesību pārkums

64. Direktīvas 94/19 7. panta 6. punktā ir norādīts, ka “dalībvalstis nodrošina to, ka noguldītāju tiesības uz kompensāciju var tikt izmantotas, noguldītājam vēršoties [ar prasību] pret noguldījumu garantiju sistēmu”.

65. Tādējādi noguldītāji var izmantot tiesību aizsardzības līdzekļus, kas tiem ir saskaņā ar valsts tiesību sistēmu, lai prasītu NGS lēmumu un bezdarbības atcelšanu un lai prasītu tā rezultātā radīto zaudējumu atlīdzināšanu.

66. Atgādināšu – Tiesa ir atzinusi, ka Direktīvas 94/19 1. panta 3. punkta i) apakšpunktam “ir tieša iedarbība, un tas veido tiesību normu, kuras mērķis ir piešķirt privātpersonām tiesības”³⁶.

67. Prasībās valsts tiesās noguldītāji var atsaukties uz Savienības tiesību pārkuma principu. Saskaņā ar to valsts tiesai ir pienākums nepiemērot jebkuru valsts tiesību normu, kas ir pretrunā Direktīvai 94/19³⁷: ciktāl tas attiecas uz šo lietu, tai ir pienākums nepiemērot valsts tiesību normu, kas ir pretrunā direktīvas 1. panta 3. punkta i) apakšpunktam³⁸.

31 Skat. 1992. gada 4. jūnija Priekšlikumu Padomes direktīvai par noguldījumu garantijas sistēmām (COM(92) 188 *final*, OV 1992, C 163, 6. lpp.).

32 “Noguldījumus var uzskatīt par nepieejamiem, ja [attiecīgās kredītiestādes] savlaicīgas iejaukšanās vai reorganizācijas pasākumi ir bijuši neveiksmīgi”.

33 Sprieduma *Kantarev* 64. un 65. punkts: “Šajā [...] apsvērumā ir ietverta tikai atsauce uz iespēju, ka noguldījumi tiktu uzskatīti par nepieejamiem gadījumā, ja savlaicīgas iejaukšanās vai reorganizācijas pasākumi ir bijuši neveiksmīgi, taču nepieejamības konstatējums nav pakārtots nosacījumam, ka šādi savlaicīgas iejaukšanās pasākumi ir bijuši neveiksmīgi [...] No otras puses, [...] šī apsvēruma otrajā teikumā ir precizēts, ka “tas nedrīkst traucēt kompetentajām iestādēm veikt turpmākus restrukturizācijas pasākumus izmaksas periodā”, un tādējādi tas nozīmē, ka šādi pasākumi neietekmē ne noguldījumu nepieejamības konstatējumu, nedz arī to atmaksāšanu”.

34 Turpat, 81. punkts.

35 Šo iespēju tagad skaidri nosaka Direktīvas 2014/49 7. panta 7. punkts par atmaksājāmās summas noteikšanu: “NGS atmaksā noguldījuma uzkrātos procentus, kas radušies, bet vēl nav kreditēti dienā, kad attiecīgā administratīvā iestāde veic 2. panta 1. punkta 8. apakšpunkta a) punktā minēto konstatāciju vai kad tiesu iestāde pieņem 2. panta 1. punkta 8. apakšpunkta b) punktā minēto nolēmumu. Šīs direktīvas 6. panta 1. punktā minētais ierobežojums netiek pārsniegts”.

36 Sprieduma *Kantarev* rezolutīvās daļas 4. punkts.

37 Spriedumi, 2018. gada 4. decembris, *Minister for Justice and Equality et Commissioner of An Garda Síochána* (C-378/17, EU:C:2018:979, 35. punkts), un 2019. gada 19. novembris, *A. K. u.c.* (Augstākās tiesas Disciplinārlietu palātas neatkarība) (C-585/18, C-624/18 un C-625/18, EU:C:2019:982, 160. un 161. punkts un tajos minētā judikatūra).

38 Sprieduma *Kantarev* rezolutīvās daļas 1. punktā Tiesa atzina, ka Direktīvas 94/19 1. panta 3. punkts un 10. panta 1. punkts “nepieļauj [...] valsts tiesisko regulējumu, kurā paredzēts, ka noguldījumu nepieejamības konstatējums ir atkarīgs no kredītiestādes maksātspējas un no šīs iestādes bankas licences atsaukšanas”.

68. Šis pienākums pastāv neatkarīgi no tā, vai Bulgārijas likumdevējs ir vai nav transponējis šo Direktīvas 94/19 noteikumu valsts īstenošanas tiesību aktos³⁹.

69. Pārākuma princips nozīmē arī to, ka tad, ja ar Savienības tiesībām nesaderīga valsts norma tiek ietverta līguma noteikumā, valsts tiesa var attiecināt uz šo līguma noteikumu sekas, kas ir saistītas ar tā nesaderīgumu ar Savienības tiesībām. Nav svarīgi, ka lietas dalībnieku argumenti šajā ziņā tiek izvirzīti prasībā par radīto zaudējumu atlīdzību vai kādā cita veida prasībā tiesā.

70. Konkrētās lietas apstākļos nekas neliedz valsts tiesai piemērot pārākuma principu, ja a) valsts tiesību norma NGS pienākumu atmaksāt vēl neizmaksājamo noguldījumu turētājiem pakārto nosacījumam, ka iepriekš tiek atsaukta finanšu iestādes, attiecībā uz kuru ir konstatēta noguldījumu nepieejamība, licence; un b) šī pati norma tiek pārņemta līguma noteikumā, kas atbilst valsts tiesībām.

5. Kopsavilkums

71. Pamatojoties uz iepriekšējiem apsvērumiem, es iesaku uz ceturto prejudiciālo jautājumu atbildēt šādi:

Direktīvas 94/19 1. panta 3. punkta i) apakšpunkts, to lasot kopsakarā ar tās 7. panta 6. punktu un 10. pantu, ir interpretējams tādējādi, ka:

- kompetentā iestāde, konstatējot noguldījumu nepieejamību, nevar ņemt vērā noguldījumu, kas ir uzskatāms par neizmaksājamo atbilstīgi tiesību aktos un līgumos paredzētajiem nosacījumiem;
- noguldījums, kas ir uzskatāms par neizmaksājamo atbilstīgi tiesību aktos un līgumos paredzētajiem nosacījumiem, ir jāatzīst par atmaksājamo noguldījumu pēc tam, kad kompetentā iestāde ir konstatējusi finanšu iestādes noguldījumu nepieejamību;
- valsts tiesai nav jāpiemēro valsts tiesību norma, kas pienākumu atmaksāt vēl neizmaksājamus noguldījumus, uz kuriem tomēr attiecas noguldījumu nepieejamības konstatējums, pakārto nosacījumam, ka iepriekš tiek atsaukta noguldījumu finanšu iestādes licence. Tai arī nav jāpiemēro līguma noteikums, ar kuru bankas noguldījuma līgumā tiek ietverta minētā valsts norma, kas nav saderīga ar Savienības tiesībām.

B. Otrais prejudiciālais jautājums: EBI ieteikuma interpretācija un spēkā esamība

72. Otrais prejudiciālais jautājums ir par Ieteikumu EBA/2014/02, kas ir pieņemts saskaņā ar Regulas Nr. 1093/2010 17. panta 3. punktu. Iesniedzējtiesa vēlas zināt: a) vai noguldītāji, neraugoties uz to, ka tie nav šī ieteikuma adresāti, var atsaukties uz to strīdā par zaudējumu atlīdzināšanu saistībā ar Savienības tiesību pārkāpumu; un b) vai tas ir spēkā esošs.

1. EBI ieteikumi

73. EBI kompetencē ir iesaistīties Savienības direktīvu par NGS piemērošanā saskaņā ar Regulas Nr. 1093/2010 1. panta 2. punktu⁴⁰.

³⁹ Iesniedzējtiesa norāda, ka Direktīva 94/19, kas grozīta ar Direktīvu 2009/14, tika transponēta Bulgārijas tiesībās ar 1998. gada Likumu par bankas noguldījumu garantijām un šī likuma 2009. gada grozījumu, kas stājās spēkā 2009. gada 12. jūnijā. Tomēr Direktīvas 94/19 1. panta 3. punkta i) apakšpunkts netika transponēts valsts tiesībās strīdīgajā laika posmā, bet gan tikai no 2015. gada 14. augusta, stājoties spēkā jaunajam Likumam par bankas noguldījumu garantijām, ar ko arī tika transponēta jaunā Padomes Direktīva 2014/48/ES (2014. gada 24. marts), ar kuru groza Direktīvu 2003/48/EK par tādu ienākumu aplikšanu ar nodokļiem, kas gūti kā procentu maksājumi par uzkrājumiem (OV 2014, L 111, 59. lpp.), kas nav piemērojama pamatlaietā.

⁴⁰

74. Veicot šo uzdevumu, EBI var vērsties pie “[valsts] kompetentajām iestādēm” noguldījumu garantiju jomā⁴¹. Saskaņā ar Regulas Nr. 1093/2010 20. apsvērumu tas ir darāms, lai veicinātu konsekventu pieeju, nodrošinātu līdzvērtīgus apstākļus un vienlīdzīgu attieksmi pret noguldītājiem Savienībā.

75. EBI pilnvaras attiecībā uz NGS izpaužas iespējā:

- pieņemt regulatīvus un īstenošanas *tehniskos standartus*⁴²;
- pieņemt *ieteikumus* (un pamatnostādnes), kas ir adresēti kompetentajām iestādēm vai finanšu iestādēm, par Savienības tiesību piemērošanu jomās, uz kurām neattiecas regulatīvi vai īstenošanas tehniskie standarti⁴³. Šīs pilnvaras nepārprotami ir piemērojamas attiecībā uz NGS⁴⁴;
- savas kompetences jomā reaģēt pret iespējamu Savienības tiesību pārkāpumu⁴⁵, ja valsts iestāde tās nepiemēro vai piemēro nepareizi⁴⁶.

76. EBI ieteikumi nav juridiski saistoši. Kā norāda to nosaukums, tie nosaka nevis pienākumu, bet gan tikai aicinājumu rīkoties. Tie iekļaujas kategorijā, kas ir paredzēta LESD 288. panta piektajā daļā⁴⁷.

77. Tomēr Regulas Nr. 1093/2010 16. panta 3. punkta pirmajā daļā ir prasīts, lai kompetentās iestādes un finanšu iestādes dara *visu iespējamo*, lai ievērotu šos ieteikumus.

78. Atbilstoši šai izpratnei šiem ieteikumiem ir zināma juridiska iedarbība, lai gan tā nav saistoša iedarbība: kompetentajām valsts iestādēm divu mēnešu laikā ir jāapstiprina, vai tās ievēro vai paredz ievērot, vai neievēros šos ieteikumus. Pēdējā minētajā gadījumā tām ir jāpaziņo EBI sava lēmuma iemesli (Regulas Nr. 1093/2010 16. panta 3. punkta otrā daļa), un EBI publisko informāciju gan par neievērošanu, gan par šiem iemesliem⁴⁸.

79. EBI ieteikumiem, kas balstīti uz Regulas Nr. 1093/2010 17. panta 3. punktu, ir dažas iezīmes, kas atšķir tos no ieteikumiem saskaņā ar 16. pantu:

- pēdējie minētie (16. pantā paredzētie ieteikumi) ir vispārēji un nosaka, ka iestādei, kurai ieteikumi ir adresēti, ir jāsniedz paskaidrojumi, ja tā ieteikumus neievēro (“*comply or explain*”)⁴⁹;
- 17. panta 3. punktā paredzētajiem ieteikumiem savukārt ir individuāls raksturs, kas tos pietuvina (bet nepielīdzina) lēmumiem, un ir paredzēta *ad hoc* procedūra, lai risinātu to neizpildes sekas.

⁴¹ “Iestāde rīkojas saskaņā ar pilnvarām, ko tai piešķir šī regula un [...] Direktīva 94/19/EK [...] tiktāl, ciktāl minētie akti attiecas uz kredītiestādēm un finanšu iestādēm, un to uzraugošajām kompetentajām iestādēm [...], tostarp visas direktīvas, regulas un lēmumi, kas pamatojas uz minētajiem aktiem, kā arī visi turpmāk pieņemtie juridiski saistošie Savienības akti, ar ko nosaka iestādes uzdevumus”.

⁴² Skat. Regulas Nr. 1093/2010 4. panta 2. punkta iii) apakšpunktu, kas ir citēts šo secinājumu 104. punktā.

⁴³ Regulas Nr. 1093/2010 26. panta 3. punkts.

⁴⁴ Regulas Nr. 1093/2010 26. apsvēruma un 16. panta 1. punkts.

⁴⁵ Saskaņā ar Regulas Nr. 1093/2010 26. panta 2. punktu “Regulas 16. pants par iestādes pilnvarām pieņemt pamatnostādnes un ieteikumus attiecas arī uz noguldījumu garantiju”.

⁴⁶ Regulas Nr. 1093/2010 27. apsvērumā šīs procedūras mērķis ir raksturots šādi: “Pareiza un pilnīga Savienības tiesību aktu piemērošana ir būtisks priekšnoteikums finanšu tirgu integritātes, pārredzamības, efektivitātes un pienācīgas darbības nodrošināšanai, finanšu sistēmas stabilitātei un vienlīdzīgiem konkurences apstākļiem finanšu iestādēm Savienībā. Tāpēc būtu jāizveido mehānisms, kas nodrošinātu iespēju iestādei rīkoties Savienības tiesību aktu nepiemērošanas vai neatbilstīgas piemērošanas gadījumos, kas ir to pārkāpums. Minētais mehānisms būtu jāpiemēro jomās, kurās Savienības tiesību akti nosaka skaidras un bezierunu saistības.”

⁴⁷ Regulas Nr. 1093/2010 17. panta 1. punkts.

⁴⁸ Tiesa uzskata, ka, “iedibinot ieteikumus kā īpašu Savienības aktu kategoriju un skaidri paredzot, ka tie “neuzliek saistības”, LESD 288. pantā ir gribēts panākt, lai iestādēm, kuras ir tiesīgas pieņemt šos aktus, tiktu piešķirtas pamudināšanas un pārliecināšanas pilnvaras, kas atšķiras no pilnvarām pieņemt ar saistošu spēku apveltītus aktus” (spriedums, 2018. gada 20. februāris, Beļģija/Komisija, C-16/16 P, EU:C:2018:79, 26. punkts).

⁴⁹ Regulas Nr. 1093/2010 16. panta 3. punkta trešā daļa. Šīs normas ceturtajā daļā ir papildus noteikts, ka tad, “ja to pieprasa pamatnostādne vai ieteikums, finanšu iestādes sniedz skaidru un sīki izstrādātu ziņojumu par to, vai tās ievēro pamatnostādni vai ieteikumu”.

⁴⁹ Par šāda veida aktu būtību un tvērumu pēc analogijas skat. Vabres, R., “La portée des recommandations de l’Autorité européenne des marchés financiers”, no: *L’Europe bancaire, financière et monétaire. Liber amicorum Blanche Soussi*, RD édition, Parīze, 2016, 95.–104. lpp.

80. Valsts iestādēm, kam ir adresēti 17. panta 3. punktā paredzētie ieteikumi, pastāv risks, ka tad, ja tās šos ieteikumus neievēro⁵⁰, pret tām var tikt uzsākta pienākumu neizpildes procedūra, kuru es minēšu turpmāk. Zināmā mērā šie ieteikumi ir (vai var kļūt) šīs procedūras pirmais posms⁵¹, ko EBI veic ar Komisijas atbalstu.

81. 17. panta 3. punktā paredzētos ieteikumus attiecīgie subjekti var arī apstrīdēt Eiropas uzraudzības iestāžu Apelācijas padomē saskaņā ar Regulas Nr. 1093/2010 60. pantu.

82. Fakts, ka Regulas Nr. 1093/2010 17. panta 3. punktā paredzētie EBI ieteikumi nav galīgi un tiem nav saistošas juridiskas iedarbības, ietekmē iespēju atsaukties uz tiem, kā arī to kontroli tiesā. Konkrētāk, šis fakts liedz veikt to tiesiskuma tiešo kontroli, ceļot prasību atcelt tiesību aktu saskaņā ar LESD 263. pantu.

83. Tā tas ir tādēļ, ka Tiesas judikatūrā par pieļaujamām ir atzītas tikai tādas prasības atcelt tiesību aktu, kas vērstas pret saistošiem tiesību aktiem⁵², ņemot vērā akta faktisko saturu, pieņemšanas kontekstu, kā arī izdevējas iestādes pilnvaras⁵³.

84. Tomēr ir iespējams atsaukties uz EBI ieteikumiem tiesvedībā valsts tiesā, kurā tai ir jāinterpretē saistošās Savienības normas, kas ir ar tiem saistītas⁵⁴.

85. Pirms šī jautājuma iztīrīšanas minēšu Regulas Nr. 1093/2010 17. panta 1.–8. punktā regulēto procedūru⁵⁵, kuras rezultātā ar Komisijas starpniecību EBI ieteikumi tiek pārveidoti par saistošiem lēmumiem.

86. Ja EBI konstatē, ka valsts iestāde piemēro Savienības tiesību normas iespējami nepareizi vai nepietiekami, tā nosūta tai ieteikumu, norādot pasākumus, kas tai ir jāpieņem.

87. Ja kompetentā valsts iestāde neievēro šo ieteikumu un turpina neievērot Savienības tiesības, var iesaistīties Komisija. Komisija to dara ar oficiālu atzinumu, kurā prasa tai pieņemt nepieciešamos pasākumus, lai ievērotu Savienības tiesības.

88. Procedūras pēdējā posmā EBI var pieņemt individuālu lēmumu, kas ir adresēts finanšu iestādei, pieprasot veikt nepieciešamos pasākumus, lai izpildītu savas no Savienības tiesībām izrietošās saistības, tostarp pārtraukt jebkādu darbību, ja runa ir par tieši piemērojāmām normām⁵⁶.

50 Valsts iestādei, kam ir adresēts ieteikums, ir pienākums 10 darbdienu laikā no saņemšanas informēt EBI par pasākumiem, ko tā ir veikusi vai paredz veikt, lai nodrošinātu atbilstību Savienības tiesību aktiem.

51 Kādā ziņā tie ir līdzīgi Komisijas oficiāla paziņojuma vēstulei LESD 258. panta procedūrās.

52 "Apstrīdami tiesību akti" LESD 263. panta izpratnē ir visi tie Savienības iestāžu pieņemtie noteikumi – neatkarīgi no to formas –, kuru mērķis ir radīt saistošas tiesiskas sekas (šajā nozīmē skat. spriedumus, 1971. gada 31. marts, Komisija/Padome, "AETR", 22/70, EU:C:1971:32, 39. un 42. punkts; 2017. gada 25. oktobris, Rumānija/Komisija, C-599/15 P, EU:C:2017:801, 47. punkts, un 2018. gada 20. februāris, Beļģija/Komisija, C-16/16 P, EU:C:2018:79, 31. punkts).

53 "Lai noskaidrotu, vai apstrīdētais akts rada šādas [obligātas] sekas, ir jāaplūko tā būtiskais saturs (spriedums, 2000. gada 22. jūnijs, Nīderlande/Komisija, C-147/96, EU:C:2000:335, 27. punkts un tajā minētā judikatūra). Šīs tiesiskās sekas ir jāvērtē atbilstoši objektīviem kritērijiem, tādiem kā šī akta saturs, vajadzības gadījumā ņemot vērā pēdējā minētā pieņemšanas kontekstu, kā arī iestādes, kas ir tā autors, pilnvaras (spriedums, 2014. gada 13. februāris, Ungārija/Komisija, C-31/13 P, EU:C:2014:70, 55. punkts un tajā minētā judikatūra)" (spriedums, 2017. gada 25. oktobris, Slovākija/Komisija, C-593/15 P un C-594/15 P, EU:C:2017:800, 47. punkts).

54 Spriedumi, 1989. gada 13. decembris, *Grimaldi* (C-322/88, EU:C:1989:646, 8. punkts); 2017. gada 13. jūnijs, *Florescu* u.c. (C-258/14, EU:C:2017:448, 30. punkts), un 2018. gada 20. februāris, Beļģija/Komisija (C-16/16 P, EU:C:2018:79, 44. punkts).

55 Šīs procedūras regulējums tika papildināts ar 2014. gada 14. jūlija Lēmuma EBA/DC/2014/100 pieņemšanu, *adopting Rules of Procedure for Investigation of Breach of Union Law*, [https://eba.europa.eu/sites/default/documents/files/documents/10180/15718/22650774-0ff2-42e7-bfca-b163fc2c95ae/EBA%20DC%20100%20\(Decision%20on%20Rules%20of%20Procedure%20for%20Investigation%20of%20Breach%20of%20Union%20Law\).pdf](https://eba.europa.eu/sites/default/documents/files/documents/10180/15718/22650774-0ff2-42e7-bfca-b163fc2c95ae/EBA%20DC%20100%20(Decision%20on%20Rules%20of%20Procedure%20for%20Investigation%20of%20Breach%20of%20Union%20Law).pdf), kas tika aizstāts ar 2016. gada 23. decembra Lēmumu EBA/DC/2016/174, *adopting Rules of Procedure for Investigation of Breach of Union Law*, <https://eba.europa.eu/sites/default/documents/files/documents/10180/1712606/404eb483-e1ec-4b56-9e31-e5988138455d/EBA%20DC%20174%20%28Decision%20on%20adopting%20Rules%20of%20Procedures%20for%20Investigation%20of%20Breach%20of%20Union%20Law%29.pdf>.

56 Saskaņā ar Regulas Nr. 1093/2010 29. apsvērumu "[...] šādas pilnvaras būtu jāizmanto tikai ārkārtas apstākļos, kad kompetenta iestāde neievēro tai adresēto oficiālo atzinumu un kad Savienības tiesību akti ir tieši piemērojami finanšu iestādēm atbilstīgi spēkā esošajām vai turpmākām Savienības regulām".

89. EBI lēmumiem šajā pēdējā posmā ir jāatbilst Komisijas oficiālajam atzinumam, un tie prevalē pār jebkādu iepriekš pieņemtu lēmumu par to pašu jautājumu. Tādējādi runa ir par tiesību aktiem, kas ir saistoši finanšu iestādēm un arī kompetentajām valsts iestādēm, kurām ir saistošs Komisijas oficiālais atzinums⁵⁷.

2. Ieteikums EBA/2014/02 tiesvedībā valsts tiesā

90. Iesniedzējtiesa vēlas noskaidrot, vai noguldītājs (šajā lietā – BT) var atsaukties uz Ieteikumu EBA/2014/02 strīdā pret *BNB*.

91. Ieteikums EBA/2014/02, kas ir pieņemts saskaņā ar Regulas Nr. 1093/2010 17. panta 3. punktu, bija adresēts, kā jau esmu minējis, *BNB* un Fondam, norādot tiem uz attiecīgiem pasākumiem, lai izpildītu Direktīvu 94/19 un izbeigtu tās 1. panta 3. punkta i) apakšpunkta pārkāpumu.

92. Pirms Ieteikuma EBA/2014/02 pieņemšanas Komisija jau bija uzsākusi pienākumu neizpildes procedūru (LESD 258. pants) pret Bulgāriju un nosūtījusi oficiāla paziņojuma vēstuli šai dalībvalstij (2014. gada 1. augustā), vēlāk neturpinot pārkāpuma procedūru⁵⁸.

93. Ieteikumam EBA/2014/02 tātad nesekoja oficiāls Komisijas atzinums, kā rezultātā EBI arī nepieņēma nevienu lēmumu saskaņā ar Regulas Nr. 1093/2010 17. panta 6. punktu⁵⁹.

94. Iesniedzējtiesa šaubās par Ieteikuma EBA/2014/02 saderību ar Savienības tiesībām (Direktīva 94/19 un Regula Nr. 1093/2010). Lai atbildētu uz šīm šaubām, es apskatīšu gan teorētisku iespēju atsaukties uz EBI ieteikumiem valsts tiesās, gan arī iespēju atsaukties konkrētajā lietā.

a) Teorētiska atsaukšanās iespēja un prejudiciālais jautājums par spēkā esamību

95. Saskaņā ar Tiesas pastāvīgo judikatūru, “pat ja [lai gan] ieteikumu mērķis nav radīt saistošas sekas, valsts tiesām ir jāņem vērā ieteikumi, lai atrisinātu prāvas, kas tajās ir ierosinātas, it īpaši, ja tās [tie] sniedz paskaidrojumus par to valsts tiesību normu interpretāciju, kuras pieņemtas ar mērķi nodrošināt ieteikumu izpildi vai kuru mērķis ir papildināt saistošus Savienības noteikumus”⁶⁰.

96. Es piekritu ģenerālvokātam M. Bobekam [*M. Bobek*]⁶¹, ka valsts tiesu pienākums “ņemt vērā” ieteikumus, kad tiem ir jāatrisina prāvas, kurās tiek piemērotas ar tiem saistītas saistošas Savienības tiesību normas, nesakrīt ar “atbilstīgas interpretācijas” pienākumu judikatūras *Von Colson* un *Kamann*⁶² izpratnē.

97. Ja valsts tiesām ir jāņem vērā ieteikumi (arī tie, ko izsniedz EBI), lai piemērotu saistošās Savienības tiesības dalībvalstīs, ir loģiski, ka tās var iesniegt Tiesai lūgumus sniegt prejudiciālu nolēmumu par to satura interpretāciju⁶³. Tomēr, vai valsts tiesas to var darīt, lai apšaubītu to spēkā esamību?

⁵⁷ Regulas Nr. 1093/2010 17. panta 7. punkts.

⁵⁸ Skat. 10. un 27. zemsvītras piezīmi.

⁵⁹ Kā uzskata Komisija, to nevajadzēja pieņemt, jo *KTB* banka nevarēja novērst Savienības tiesību pārkāpumu, ko pieļāvusi *BNB*, nekonstatējot noguldījumu nepieejamību atbilstoši Direktīvas 94/19 1. panta 3. punkta i) apakšpunktam.

⁶⁰ Spriedums, 2016. gada 15. septembris, *Koninklijke KPN* u.c. (C-28/15, EU:C:2016:692, 41. punkts).

⁶¹ Secinājumi, 2017. gada 12. decembris, *Belģija/Komisija* (C-16/16 P, EU:C:2017:959, 99.–102. punkts).

⁶² Spriedums, 1984. gada 10. aprīlis (14/83, EU:C:1984:153).

⁶³ “Saskaņā ar pastāvīgo judikatūru tas, ka Kopienas tiesību aktam nav saistoša spēka, neliedz Tiesai pieņemt nolēmumu par šī akta interpretāciju prejudiciālā nolēmuma tiesvedībā saskaņā ar 177. pantu” (spriedumi, 1989. gada 13. decembris, *Grimaldi*, C-322/88, EU:C:1989:646, 9. punkts, un 1993. gada 21. janvāris, *Deutsche Shell*, C-188/91, EU:C:1993:24, 18. punkts un tajā minētā judikatūra).

98. Tā kā ieteikuma tiesiskuma tieša kontrole, izskatot prasību atcelt tiesību aktu, nav iespējama, pirmajā mirklī varētu domāt, ka nebūtu pieļaujama arī *netieša* tā tiesiskuma kontrole, proti, ar lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu spēkā esamības izvērtēšanai starpniecību. Vai būtu jēga atzīt par spēkā neesošu juridiski nesaistošu aktu?

99. Ja es neklūdus, Tiesa līdz šim brīdim nav ieņēmusi kategorisku nostāju⁶⁴ šajā jautājumā. Spriedumā *Grimaldi* Tiesa netieši pieļāvusi iespēju, ka tiek iesniegti prejudiciālie jautājumi par ieteikumu spēkā esamības izvērtēšanu⁶⁵, un ģenerālvokāts M. Bobeks to nepārprotami atbalstīja⁶⁶.

100. Manuprāt, visloģiskāk ir atzīt iespēju uzdot prejudiciālus jautājumus par ieteikumu spēkā esamības izvērtēšanu, ja pamatojas uz pieņēmumu, ka valsts tiesai ir jāņem tie vērā, lai interpretētu kādu saistošu Savienības tiesību normu. Nebūtu loģiski, ka šis valsts tiesa interpretācijas mērķiem ņemtu vērā ieteikumu, par kura spēkā esamību tā šaubās, tieši tāpēc, ka, pēc tās domām, tas nav saderīgs ar Savienības tiesībām; tas ir konstatējums, ko tai nav tiesību izdarīt⁶⁷.

101. EBI ieteikumi, kas balstīti uz Regulas Nr. 1093/2010 17. panta 3. punktu, atkārtoti, ir viens no elementiem, kas kompetentajai tiesai ir jāizvērtē, lai izšķirtu strīdu. Atgādināšu, ka runa ir par to, lai noskaidrotu, vai Savienības tiesību pārkāpums ir pietiekami būtisks un tādējādi atbilst vienam no trim nosacījumiem, no kuriem ir atkarīga dalībvalsts atbildība par Savienības tiesību pārkāpumu⁶⁸.

102. Valsts tiesa, lai atrisinātu strīdu, varētu ņemt vērā EBI ieteikumu tikai tad, ja tā saturs atbilstu Savienības tiesību normām, kuru piemērošanu tas var atvieglot. Ja – kā šajā gadījumā – valsts tiesa uzskata, ka tas tā nav, tai ir tiesības uzdot prejudiciālu jautājumu Tiesai, kurai vienīgajai ir kompetence konstatēt šo nesaderību.

b) Iesniedzējtiesas šaubas par Ieteikumu EBA/2014/02

103. Iesniedzējtiesa uzskata, ka Ieteikuma EBA/2014/02 saderība ar Savienības tiesībām ir apšaubāma, jo: a) tas ir adresēts valsts iestādei (*BNB*), kuras kompetencē nav konstatēt *KTB* bankas noguldījumu nepieejamību, un nav adresēts finanšu iestādēm; un b) tas varētu neatbilst Regulas Nr. 1093/2010 27. apsvērumam, jo Direktīvas 94/19 1. panta 3. punkta i) apakšpunkts nenosaka skaidras un beznosacījumu saistības.

1) Valsts iestāde, kuras kompetencē ir konstatēt noguldījumu nepieejamību

104. Saskaņā ar Regulas Nr. 1093/2010 4. panta 2. punkta iii) apakšpunktu “kompetentās iestādes” ir “attiecībā uz noguldījumu garantiju sistēmām – iestādes, kuras pārvalda noguldījumu garantiju sistēmas saskaņā ar Direktīvu 94/19/EK, vai gadījumā, ja noguldījumu garantiju sistēmas darbību nodrošina privāts uzņēmums, – valsts iestāde, kas uzrauga šādas sistēmas atbilstīgi minētajai direktīvai”.

64 Izskatīšanā ir lieta C-911/19, *BBF*, kurā *Conseil d'État* (Valsts padome, Francija) uzdeva Tiesai jautājumu par iespējamību celt prasību atcelt tiesību aktu un iesniegt lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu spēkā esamības novērtēšanai attiecībā uz 2016. gada 22. marta Pamatnostādnēm EBA/GL/2015/18 par produktu pārraudzības un pārvaldības pasākumiem banku mazumtirdzniecības produktiem. Regulas Nr. 1093/2010 16. pantā EBI pamatnostādnes un noteikumi ir aplūkoti vienādi.

65 “[...] atšķirībā no EEK līguma 173. panta, kurā izslēgta aktu ar ieteikuma raksturu kontrole Tiesā, ar 177. pantu Tiesai piešķirta kompetence sniegt prejudiciālu nolēmumu par visu Kopienas iestāžu aktu spēkā esamību un interpretāciju, bez jebkāda izņēmuma” (spriedums, 1989. gada 13. decembris, *Grimaldi*, C-322/88, EU:C:1989:646, 8. punkts; mans izcēlums).

66 Secinājumi, 2017. gada 12. decembris, Beļģija/Komisija (C-16/16 P, EU:C:2017:959, 108. punkts).

67 Spriedums, 1987. gada 22. oktobris, *Foto-Frost* (314/85, EU:C:1987:452).

68 Spriedums, 2016. gada 28. jūlijs, *Tomášová* (C-168/15, EU:C:2016:602, 25. punkts un tajā minētā judikatūra).

105. Starp šīm iestādēm var būt ne tikai NGS, bet arī iestāde, kas ir izraudzīta konstatēt noguldījumu nepieejamību, kas daudzās dalībvalstīs ir valsts centrālā banka⁶⁹.

106. Savukārt Direktīvas 94/19 1. panta 3. punkta i) apakšpunktā “ir paredzēta dalībvalstu rīcības brīvība noteikt kompetento iestādi, kurai jāveic noguldījumu nepieejamības konstatējums”⁷⁰.

107. Lietā *Kantarev* iesniedzējtiesa un Tiesa pieņēma, ka *BNB* bija kompetentā iestāde noguldījumu nepieejamības konstatācijai saskaņā ar Direktīvas 94/19 1. panta 3. punkta i) apakšpunktu⁷¹. Savukārt šajā lietā iesniedzējtiesa šķietami atsaucas uz *BNB* argumentiem pretējā nozīmē⁷².

108. No 2014. gada 25. marta, stājoties spēkā *Zakon za kreditnite institutsii*⁷³ grozījumam, saskaņā ar tā 1. panta 2. punkta 1) apakšpunktu *BNB* ir Bulgārijas Republikas banku uzraudzības kompetentā iestāde Regulas (ES) Nr. 575/2013⁷⁴ 4. panta 1. punkta 40. apakšpunkta izpratnē.

109. Ar jauno 2015. gada Likumu par bankas noguldījumu garantijām (*Zakon za garantirane na vlogovete v bankite*) Direktīva 2014/49 tiek transponēta Bulgārijas tiesībās, par kompetento iestādi noguldījumu nepieejamības konstatācijai izraugoties iestādi, kas veic prudenciālo uzraudzību saskaņā ar Regulu Nr. 575/2013⁷⁵. Tādēļ no 2015. gada 14. augusta, bez šaubām, *BNB* ir kompetentā iestāde, kas Bulgārijā konstatē noguldījumu nepieejamību.

110. Komisija uzskata, ka uzraudzības iestādei bija kompetence arī konstatēt noguldījumu nepieejamību vēl pirms 2015. gada 14. augusta.

111. Tomēr es uzskatu, ka līdz Direktīvas 2014/49 pieņemšanai nevienā Savienības tiesību normā šāds paralēlisms nebija noteikts. Šīs direktīvas 50. apsvēruma apstiprina, ka, “ņemot vērā administratīvās prakses atšķirības attiecībā uz NGS dalībvalstīs, dalībvalstīm būtu jāļauj pašām izlemt, kura iestāde konstatē noguldījumu nepieejamību”.

112. Šajos apstākļos iesniedzējtiesai ir jāizlemj, vai saskaņā ar Bulgārijas tiesībām, kas bija piemērojamas brīdī, kad *BNB* rikojās attiecībā uz *KTB* banku, kompetentā iestāde noguldījumu nepieejamības konstatēšanai bija vai nebija *BNB*.

113. Nedrīkst aizmirst, ka spriedumā *Kantarev* Tiesa jau atzina, ka tas, ka Bulgārijas iestādes nekonstatēja noguldījumu nepieejamību *KTB* bankas gadījumā, ir pietiekami būtisks Direktīvas 94/19 1. panta 3. punkta i) apakšpunkta pārkāpums⁷⁶.

2) Direktīvas 94/19 1. panta 3. punkta i) apakšpunkta tiešā iedarbība

114. Attiecībā uz nepieciešamību, lai Ieteikums EBA/2014/02 attiektos uz tieši piemērojamām Savienības tiesību (šajā gadījumā – Direktīvas 94/19) prasībām, šis nosacījums Regulas Nr. 1093/2010 17. panta 6. punktā ir paredzēts tikai gadījumam, ja EBI pieņem lēmumus, kas ir adresēti finanšu iestādēm, prasot tām izpildīt Savienības tiesībās noteiktās saistības.

69 Skat. EBI dokumentu *Report on the Guarantee Schemes Payouts*, 2019, 16. un 17. lpp.

70 Sprieduma *Kantarev* 99. punkts.

71 Turpat, 36., 88., 97., 100. un 106. punkts.

72 Saskaņā ar šiem argumentiem datumā, kad pār *KTB* banku tika noteikta īpaša uzraudzība, *BNB* nebija izraudzīta par kompetento iestādi Regulas Nr. 1093/2010 4. panta 2. punkta iii) apakšpunkta izpratnē, un tādēļ tai nebija tiesību konstatēt finanšu iestādes noguldījumu nepieejamību saskaņā ar Direktīvu 94/19.

73 Likums par kredītiestādēm (*DV* Nr. 59, 2006. gada 21. jūlijs).

74 Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (2013. gada 26. jūnijs) par prudenciālajām prasībām attiecībā uz kredītiestādēm un ieguldījumu brokeru sabiedrībām, un ar ko groza Regulu (ES) Nr. 648/2012 (OV 2013, L 176, 1. lpp.)

75 Direktīvas 2014/49 2. panta 8. punkta a) apakšpunkts un 17. punkts.

76 Sprieduma *Kantarev* 115. un 117. punkts.

115. Regulas Nr. 1093/2010 27. apsvēruma pēdējā teikumā⁷⁷ ir netieša norāde uz šiem galīgajiem EBI lēmumiem, bet ne uz ieteikumiem, kurus var pieņemt procedūras sākumā. Ir loģiski, ka tā būtu, ja runa ir par saistošu EBI lēmumu, nevis par ieteikumu, kas nav juridiski saistošs.

116. Katrā ziņā, kā es jau minēju, Direktīvas 94/19 1. panta 3. punkta i) apakšpunktam ir tieša iedarbība saskaņā ar spriedumu *Kantarev*, tādējādi gan uz šo normu, gan uz ieteikumu, kas ar to saistīts, privātpersonas var atsaukties iesniedzējtiesā⁷⁸. Tādēļ šaubas par šo Ieteikuma EBA/2014/02 elementu ir nepamatotas.

3. Sprieduma *Kantarev* ietekme uz Ieteikumu EBA/2014/02

117. Saskaņā ar Ieteikumā EBA/2014/02⁷⁹ norādīto *BNB* nebija izpildījusi Direktīvas 94/19 1. panta 3. punkta i) apakšpunktu, jo nebija konstatējusi noguldījumu nepieejamību 5 dienu laikā no brīža, kad *KTB* banka vairs nevarēja atmaksāt izmaksājamos noguldījumus.

118. EBI uzskatīja, ka *BNB* lēmums noteikt *KTB* bankai īpašu uzraudzību un uz laiku pārtraukt tās saistību izpildi, bija pielīdzināms noguldījumu nepieejamības konstatācijai Direktīvas 94/19 1. panta 3. punkta i) apakšpunkta izpratnē.

119. Spriedums *Kantarev* izslēdz šo pielīdzināšanu. Gluži pretēji, Tiesa tajā atzina, ka noguldījumu nepieejamība ir jākonstatē ar valsts kompetentās iestādes tiešu aktu un tā nevar tikt secināta no citiem valsts iestāžu aktiem (kā, piemēram, *BNB* lēmums par *KTB* bankas pakļaušanu īpašai uzraudzībai), nedz arī prezumēta, pamatojoties uz tādiem apstākļiem kā pamatlietā aplūkoti⁸⁰.

120. Tādējādi iesniedzējtiesai nav jāņem vērā šis Ieteikuma EBA/2014/02 elements, interpretējot Savienības tiesības, jo tas nav saderīgs ar Direktīvas 94/19 1. panta 3. punkta i) apakšpunktu.

V. Secinājumi

121. Ņemot vērā iepriekš minēto, iesaku Tiesai atbildēt *Administrativen sad Sofia-grad* (Sofijas pilsētas Administratīvā tiesa, Bulgārija) šādi:

- 1) Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas 94/19/EK (1994. gada 30. maijs) par noguldījumu garantiju sistēmām 1. panta 3. punkta i) apakšpunkts, to lasot kopsakarā ar tās 7. panta 6. punktu un 10. pantu, ir interpretējams tādējādi, ka:
  - kompetentā iestāde, konstatējot noguldījumu nepieejamību, nevar ņemt vērā noguldījumu, kas ir uzskatāms par neizmaksājamu atbilstīgi tiesību aktos un līgumos paredzētajiem nosacījumiem;
  - noguldījums, kas ir uzskatāms par neizmaksājamu atbilstīgi tiesību aktos un līgumos paredzētajiem nosacījumiem, ir jāatzīst par atmaksājamu noguldījumu pēc tam, kad kompetentā iestāde ir konstatējusi finanšu iestādes noguldījumu nepieejamību;

⁷⁷ “Minētais mehānisms būtu jāpiemēro jomās, kurās Savienības tiesību akti nosaka skaidras un bezierunu saistības”.

⁷⁸ Sprieduma *Kantarev* 100., 106.–108. un 117. punkts.

⁷⁹ 25. un 27. apsvērums.

⁸⁰ Sprieduma *Kantarev* 78. punkts.

– valsts tiesai nav jāpiemēro valsts tiesību norma, kas pienākumu atmaksāt vēl neizmaksājamus noguldījumus, uz kuriem tomēr attiecas noguldījumu nepieejamības konstatējums, pakārto nosacījumam, ka iepriekš tiek atsaukta noguldījumu finanšu iestādes licence. Tai arī nav jāpiemēro līguma noteikums, ar kuru bankas noguldījuma līgumā tiek ietverta minētā valsts norma, kas nav saderīga ar Savienības tiesībām.

- 2) Eiropas Banku iestādes ieteikums, kas balstīts uz Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas (ES) Nr. 1093/2010 (2010. gada 24. novembris), ar ko izveido Eiropas Uzraudzības iestādi (Eiropas Banku iestādi), groza Lēmumu Nr. 716/2009/EK un atceļ Komisijas Lēmumu 2009/78/EK, 17. panta 3. punktu, ir viens no elementiem, kas iesniedzējtiesai ir jāizvērtē, interpretējot Direktīvu 94/19 un nosakot, vai Savienības tiesiskā regulējuma pārkāpums ir pietiekami būtisks Tiesas judikatūras izpratnē.

Tomēr šāda veida ieteikumu valsts tiesa var ņemt vērā tikai tad, ja tā saturs atbilst Savienības tiesību normām, kuru piemērošanu tas var atvieglot, un tai ir pienākums uzdot Tiesai prejudiciālu jautājumu spēkā esamības izvērtēšanai, ja tā šaubās par šī ieteikuma saderību ar šīm normām.

- 3) 2014. gada 17. oktobra Ieteikums EBA/REC/2014/02 Bulgārijas Centrālajai bankai un Bulgārijas noguldījumu garantiju fondam par pasākumiem, kas būtu jāveic, lai izpildītu Direktīvu 94/19, ir pretrunā šīs direktīvas 1. panta 3. punkta i) apakšpunktam, ciktāl tajā šīs centrālās bankas lēmums pakļaut kredītiestādi īpašai uzraudzībai un uz laiku pārtraukt tās saistību izpildi ir pielīdzināts noguldījumu nepieejamības konstatācijai.